

A 1.1 Volný čas dětí

Délka audia: 06:13

Moderátorka: Posloucháte Český rozhlas Vysočina. Jan Burda, předseda Rady dětí a mládeže kraje Vysočina, je hostem dnešní poradny Dobrého dopoledne. Společně si povídáme, jak by měl vypadat volný čas našich potomků a já se musím zeptat – čtou dnešní děti? Ať už časopisy nebo knížky, nebo už vůbec ne?

Jan Burda: Já si myslím, že na to se dá odpovědět jedním slovem – málo.

Moderátorka: Málo?

Jan Burda: Já si myslím, že k tomu nejsou vedení. Na druhou stranu z mého pohledu je to nějaký přirozený vývoj a myslím si, že by skoro mohlo být jedno, jestli nějakou kvalitní knížku nebo kvalitní text si přečtou v papírové podobě nebo na tabletu nebo na počítači. Problém je v tom, že dneska ta doba z mého pohledu je tak rychlá, že ty děti prostě to nestíhají a nedávají časově prostě se věnovat nějakému kvalitnějšímu textu a ono s tím souvisí i to, že tak jak se s tím setkávám na táborech a na našich akcích, který děláme, tak děti maj, trošku začínají mít problém i s psaním. A vono si myslím, že to velice spolu souvisí, protože – a přesně, je to vo těch technologiích, vo kterejch jsme se bavili před chvilkou, že děti dnes nemají potřebu psát rukou, protože spoustu věcí vyřeší na klávesnici počítače nebo chytrého telefonu a ten rukopis a to psaní rukou není úplně tak, jak si myslím, že by mělo vypadat a mohlo by být, a ono to čtení s tím i souvisí.

Moderátorka: Jak může takový rodič motivovat dítě k tomu, aby přece jenom víc četlo nebo psalo? Je to o tom, že jim budeme víc třeba kupovat knížky?

Jan Burda: Já si myslím, že určitě je to ve výchově v rodině. Ono ta výchova v tom volném čase nebo vzdělávání ve volném čase, ať tomu budeme říkat jakkoliv, jako samo o sobě nic nezmůže. Já vždycky říkám, že výchova dětí a mládeže musí stát jako na třech pilířích, a to je rodina, škola a volný čas a ve chvíli, kdy některý z těchhletých pilířů jako úplně

nefunguje, tak ta výchova toho dítěte nemůže správně probíhat. Jo, takže představa, že ve volném čase my můžem dávat těm dětem různé podněty, můžem je naučit spoustu věcí, ale pokud nebudem mít oporu ve škole a v rodině a nebude ta opora vzájemná, tak si myslím, že v té výchově nebude něco v pořádku.

Moderátorka: Povídali jsme si o kroužcích, o těch aktivitách – co může nabídnout dětem rodina uvnitř, tedy v rámci domácnosti? Jakou aktivitou je třeba podnitit k tomu, aby se doma nenudily?

Jan Burda: Já si myslím, že velkou chybou je zapnout televizi, počítač nebo tablet a říct: „Tady máš jako a věnuj se tomu a my si vod tebe vodpočnem.“ Těch podnětů v rodině může být celá řada. Já si vzpomínám, že my jsme každou sobotu, neděli trávili někde na výletech, na hradech, zámcích, v přírodě prostě. A to je to, co si troufám tvrdit, mě nějakým způsobem formovalo. Takže dávat těm dětem spoustu podnětů, ale i kupovat ty knížky a věnovat se prostě těm dětem i v tom volném čase.

Moderátorka: Dá se specifikovat, kolik volného času by děti měly mít jen samy pro sebe, kdy si tak trošku od toho celého světa odpočnou a jen si třeba hrají?

Jan Burda: Určitě vode mě neočekávejte, že já řeknu hodinu nebo dvě denně, je to zase specifické podle konkrétního dítěte. Trošku si myslím, že je potřeba si uvědomit, že času, kterému říkáme „volný čas“, to z mého pohledu už není to, že to dítě jde do kroužku, volný čas pro děti si myslím, že je ten, který můžou trávit samy se sebou a nemají žádnou jakoby naplánovanou aktivitu a když se podíváte na malé děti, jak si krásně umí samy hrát, tak mám pocit, že my potom, ať už v rodině, tak ve škole, prostě ta kreativita a to chtění samostatného hraní v těch dětech jako trošku zabýváme, takže si myslím, že je potřeba i tenhleten čas těm dětem dát, a myslím si, že není dobrá cesta, aby dítě každý den mělo jeden nebo dva kroužky, protože si myslím, že už to potom nemůže ani bavit a těch podnětů je tolik, že už je nestíhá zpracovávat.

Moderátorka: Když jsme u těch kroužků, tak už za chvíli prozradíme, kde se dozvíte o nabídce volnočasových aktivit právě v našem kraji Vysočina.

...

Moderátorka: Krásný páteční den, jak by měl vypadat volný čas našich potomků? I to řešíme v dnešní poradně Dobrého dopoledne, a to s Janem Burdou, předsedou Rady dětí a mládeže kraje Vysočina. Jak velké riziko vidíte ve fenoménu, že děti tráví vlastně veškerý svůj volný čas ať už na sociálních sítích u počítače nebo chytrého telefonu?

Jan Burda: Já nevím, jestli je to úplně riziko, ale myslím si, že každopádně pokud děti tráví většinu svého času na těchhle technických vymoženostech, když to takhle řeknu, tak si myslím, že to do značné míry omezuje jejich sociální kontakty. Pořád si myslím, že do těch třinácti, čtrnácti, patnácti let možná by spíš ty děti měly být v kontaktu přímo tváří v tvář se svojí vrstevníky, a ne přijít ze školy domů a začít si s těma spolužákama psát někde po Messengeru nebo po nějaké jiné aplikaci.

Moderátorka: Vy jste říkal, že taková, ten fenomén toho Facebooku už lehce upadá. Povězte nám, proč ty děti odchází z Facebooku?

Jan Burda: Já jsem nedávno četl nějaký průzkum, který říkal, že mladý lidi, těch patnáct, šestnáct, sedmnáct let jako odchází z Facebooku a hledají si jiné sociální sítě, protože na Facebooku začli být jejich rodiče. A asi úplně nechtějí, aby rodiče zjišťovali, co to dítě kde dělá, což je samozřejmě přirozené, na druhou stranu nedejte si maminku do přátel na Facebooku.

Moderátorka: No právě, no! Ale zase je to příjemná prevence, že ty děti takhle monitorujeme, potřebujeme je kontrolovat...

Jan Burda: Já nevím, jestli je cesta všichni rodiče na Facebook, děti tam nebudou, to nevím...

Moderátorka: Děti půjdou zase jinam. Kde se mohou zájemci, kteří třeba nechtějí sedět u počítače na Facebooku, ale ba naopak vyrazit a podnikat různé volnočasové aktivity v našem kraji, dozvědět víc informací?

Jan Burda: My jako Rada dětí provozujeme internetovou stránku www.volnycas-vysocina.cz, kde se snažíme mapovat tuhleto oblast, máme tam i mapu organizací, který vlastně do toho projektu volný čas jsou zapojení s námi, takže tam se dá spousta informací najít, zveřejňujeme tam i články, akce, který pro děti se v rámci celého kraje konají, takže tam ty informace určitě se najít dají. Zase na druhou stranu musím otevřeně říct, že to není úplně ucelená ta informace, nemůže tam nikdy být úplně všechno, protože nejsme schopni samozřejmě obsáhnout všechno, ale snažíme se.

A 2.1 Lhostejnost ostatních

Délka audia: 02:32

Host: Já jsem letěl letadlem z Helsinek do Prahy 20. ledna 2017 a někde nad Baltským mořem zahlásil pilot letadla v angličtině všem pasažérům výzvu, jestli se na palubě nenachází lékař. Přihlásil jsem se, byť lékař nejsem, ale jsem teda, jak bylo řečeno, dobrovolný záchranář. A bylo mi letuškou řečeno, sděleno, že v zadní části letadla zkolabovala asi třicetipětiletá žena, která ale byla při vědomí, nicméně měla potíže s dýcháním, potíže s krevním tlakem a byla celkově malátná.

Moderátor: Jak tedy vypadala ta záchrana? A za jakých podmínek?

Host: Co se týče prostorový podmínky, ty byly hodně stísněný. Na nějakých třech metrech čtverečních jsme se tísnili celkem čtyři osoby. Ku pomoci tam byla ještě jedna zdravotní sestřička, která se také přihlásila. Ještě se k pomoci přihlásil jeden pasažér, jeden cestující. Nicméně, to nejzávažnější, co bylo asi na celé té situaci, nebylo paradoxně zdravotní stav té poraněné, té postižené, ale byla ta jazyková bariéra, kdy ta dotyčná byla Finka, letušky byly Finky, pomáhající byli Finové a všichni jsme se museli domluvit anglicky.

Moderátor: Vypadalo to tak, jako v těch nádherných amerických filmech, kdy po záchraně života celé letadlo zatleskalo?

Host: Tak takhle to vůbec nevypadalo. Ani, myslím si, nikdo z nás to nečekal. A překvapila mě apatičnost některých cestujících, kteří chodili buď se dívat, co se děje, ale vůbec nepomohli, anebo, a to možná bylo jako zarážející...my jsme blokovali...nebo ta paní, která zkolabovala, víceméně blokovala jediný záchod v tom letadle, a některými cestujícími nám bylo jakoby celkem tvrdě naznačeno, abysme šli někam jinam, protože zrovna potřebují vykonat svoji potřebu.

Moderátor: Jak se k tomu potom postavila letecká společnost? Dostal jste nějaké poděkování?

Host: Finská letecká společnost děkovala na místě. Já jsem teda ještě zůstal s tou postiženou osobou

ještě do předání zdravotnické záchrané služby na pražském letišti, letišti Václava Havla, kde jsem teda zase já využil svoji češtinu, svoji znalosti mateřského jazyka, kdy jsem překládal z angličtiny do češtiny záchranářům. A letecká společnost si na mě vzala kontakty. Tušil jsem, že to bude spíš jen kvůli nějaké statistice. O několik dní později víceméně přišlo od vedení letecké společnosti FinAir oficiální poděkování s tím, že jako díky mi věnují jednu letenku na jakoukoliv evropskou destinaci, kam FinAir lítá.

A 3.1 Havel prezidentem

Délka audia: 06:27

Vladimír Hanzel: Mám tu pár věcí, Václave, který hoří. Měli bychom si o nich co nejdřív promluvit, protože...

Václav Havel: Ne, teď ne, Vladimíre. Já vážně nevím, kam dřív. Z Kanady přiletěl Tomáš Baťa. Ozval se Ota Šik. Je tu i Lída Rakušanová. A všichni se chtějí se mnou setkat, jo? Já ale potřebuju aspoň chvíli pro sebe. Musím si promyslet, jak budeme postupovat s volbou prezidenta.

Vladimír Hanzel: Vladimír Hanzel, tajemník Václava Havla. Rozumím. Václave, pan Čalfa.

Václav Havel: Zdravím, pane premiére. Ano, mám toho teď hodně. No to je jistě zajímavá nabídka, ale Vy víte, že já mezi čtyřma očima nejednám. Ano, za OF vždycky jedná celá delegace. Dobrá. Dobrá, pane premiére. My to zvážíme a ozveme se Vám. Tak Čalfa se mnou chce mluvit kvůli volbě prezidenta. Má prý pro mě nějaký návrh. Já tam ale sám nepůjdu. To není náš styl.

Petr Pithart: Já bych to neodmítal, Václave. Teď jde o hodně. Můžeš si aspoň vyslechnout, co Čalfa navrhuje. Pak to tady ve Špalíčku rozebereme a rozhodneme, co dál.

Vladimír Hanzel: Myslím, že pan Pithart má pravdu. Teď reálně hrozí, že Slováci ve Federálu zvolí prezidentem Dubčeka. Jestli má Čalfa nějaký plán, tak bych mu dal šanci.

Václav Havel: Jaký může mít plán? Vždyť je to takovej ouředníček, co celou dobu seděl akorát vedle Adamce a neřekl půl slova. Před pár dny jsme ho ještě neznali. Ale jak myslíte, no. Tak mu zavolej, že tam zítra přijdu.

Marián Čalfa: Vítám Vás, pane Havle, na Úřadu vlády. Jste přesný.

Václav Havel: Dobrý den, pane premiére.

Marián Čalfa: Díky, že jste přišel sám. Mám návrh, který vás bude, myslím, velmi zajímat. Tak prosím, pojdte dál. Tudy.

Václav Havel: Pardon, promiňte. To budeme jednat tady? To je nějaký kumbál, snad...nebo...

Marián Čalfa: Já vím, je to tu trochu stísněné, ale budeme tu sami a mám jistotu, že nás nikdo nebude poslouchat.

Václav Havel: Aha.

Marián Čalfa: Přemýšlel jsem totiž o tom, jak to zařídit, abyste byl ještě letos zvolen prezidentem. Myslím, že jsem na to přišel.

Václav Havel: To se vašim straníkům v KSČ asi moc líbit nebude, co? Pro ně jsem pořád nepřítel číslo jedna, že?

Marián Čalfa: Máte pravdu. Při současném rozložení sil v parlamentě by Vás asi nezvolili.

Václav Havel: To už by jim byl milejší Saša Dubček. Mohli by si říct, že se vrátí socialismus s lidskou tváří. Navíc je to Slovák.

Marián Čalfa: Tohle všechno jsem vzal v úvahu, pane Havle. Pokud se teď dohodneme, beru si všechno na starost. Dojednám to.

Václav Havel: Můžete mi ten svůj plán objasnit trochu podrobněji, pane premiére?

Marián Čalfa: Samozřejmě, rád. Posadte se. Dáte si kávu?

Václav Havel: Prosím vás, pardon, pardon, jsme tu teď všichni? Dobře. Tak...tak poslouchejte. Čalfa mi dnes nastínil, jak to zařídí, abych se ještě do konce roku stal prezidentem. Tady jsem si to někde poznamenal. Počkejte. Už to mám, už to mám. Takže tuhle sobotu po zprávách vystoupím v televizi a oznámím, že přijmu

kandidaturu na prezidenta jen pod tou podmínkou, že to nevráží klín mezi Občanské fórum a Dubčeka.

Petr Pithart: To je důležitý. Nemůžeme si Slováky rozhněvat. Podrazili bychom tím veřejnost proti nám.

Václav Havel: No jistě. To máš, Petře, pravdu. S tím souvisí bod dvě. Ján Čarnogurský na Slovensku zařídí, aby byl Dubček zvolen poslancem Federálního shromáždění. Ano? Musí se to stihnout do pondělka. Den na to už Dubček složí ve Federálu poslancecký slib a ve stejný den tam Čalfa předloží vládní prohlášení. Přitom mě navrhne jako jediného kandidáta na prezidenta.

Petr Pithart: Na jaký období?

Václav Havel: No, samozřejmě jen do svobodných voleb. Budu jen dočasným prezidentem, že? Volba proběhne nejspíš v pátek – 29. prosince. Nejdřív ovšem zvolí Federál Dubčeka svým novým předsedou. Tak se zajistí rovnováha mezi Čechy a Slováky. Bez toho celej plán padá.

PP: Tak to vypadá, že jste se nakonec přecijenom domluvili mezi čtyřma očima?

Václav Havel: Já vím, Petře. Takhle jsem to docela nechtěl, že? Tohle ale byla nabídka, která se prostě neodmítá.

Petr Pithart: To souhlasím. Takže Vám můžeme gratulovat ke zvolení, pane prezidente?

Václav Havel: Ano. Ono je to absurdní jako skoro všechno v mém životě, protože letos jsem byl půlroku v kriminále a teď to vypadá, že budu prezidentem. Aby to ale vyšlo, má to jednu podmínku. Prosím Vás, nic z toho, co jsem Vám teď řekl, že nesmí dostat ven, jo?

Petr Pithart: Samozřejmě.

Václav Havel: Víte, na co se nejvíc těším? Až budu mít jako prezident novoroční projev televizi. Já si pamatuju, jak Husák vždycky říkal, že naše země vzkvétá. Tak já jim povím, že naše země nevzkvétá.

A 4.1 Projekt Nesnědeno

Délka audia: 02:40

Michaela Gregorová: Já jsem byla nějakou dobu v Paříži a tam jsem využívala projekt Too Good To Go, kde bylo vlastně skvělé, že jsem si dala večeři, která nestála dvacet euro, ale deset.

Moderátorka: Říká Michaela Gregorová, spoluautorka projektu Nesnězeno. Ten funguje na podobném principu, snaží se zachránit jídlo, které by se v restauracích nebo kavárnách jinak vyhodilo.

Jakub Henni: Tak momentálně fungujeme přes tu facebookovou stránku Nesnězeno, kam přímo ty podniky přidávají jako příspěvek ty jejich zbylé porce jídla. A člověk, který má o to jídlo zájem, tak ten příspěvek okomentuje a pak už si to jídlo vyzvedne a zaplatí ho přímo v tom podniku.

Moderátorka: Co se stane, když se najde moc zájemců pro méně porcí jídla?

Jakub Henni: Kdo dřív přijde, ten dřív mele, takže kdo to okomentuje jako první, nebo podle toho, kolik je počet těch porcí, tak ti, co to dřív okomentují, tak ti vlastně, těm to připadne to jídlo potom. Na některé se nedostane.

Moderátorka: Doplnuje druhý z autorů Jakub Henni. Slevu na jednotlivá jídla si určují samy podniky. Většinou se pohybují mezi třiceti a sty procenty.

Jakub Henni: Občas se tam objevují nějaké příspěvky vlastně za dobrovolný příspěvek nebo třeba pečivo – když si u nás dáte kávu, v té kavárně, tak vám třeba dáme ty zbylé croissanty.

Moderátorka: Projekt funguje v Brně asi tři měsíce a zapojily se do něj téměř čtyři desítky podniků. Za tu dobu se odhadem podařilo zachránit asi pět set porcí jídla.

Michaela Gregorová: Teď už se dostáváme třeba na 80 až 90 jídel denně, což se zapojenými 36 podniky je velmi dobré číslo s tím, že ne každý

sdílí denně, je to třeba ob tři, čtyři dny a super, myslím, že je to dobré číslo na začátek, po třech měsících.

Moderátorka: Lucie Svoboda, spolujitelka jednoho ze zapojených podniků – jak často se Vám stává, že Vám tady třeba zbydou nějaké ty přebytky, které se potom prostřednictvím právě Nesnězena distribuují dál?

Lucie Svoboda: Stává se nám to jednou za čas, ale stává, protože ne vždy to úplně odhadneme ten plán.

Moderátorka: Vy jste v tom projektu zapojení prakticky od začátku – co Vás k tomu tehdy vedlo?

Lucie Svoboda: Přesně to, že se nám občas stává, že nějaké cupcaky zbydou a nevíme, co s nima. Protože přece jenom Cupcakekárna je otevřená tři a půl roku a už ty cupcaky ani nemáme komu pořádně dávat, protože všichni už jsou kolem, v našich řadách nebo často jakože přejezení, že toho sladkého mají opravdu hodně, takže jsme neváhali se zapojit do takového projektu, kde aspoň nebudeme muset ty přebytky vyhazovat.

Moderátorka: Facebookovou platformu by do budoucna měla nahradit mobilní aplikace; tu teď dvojice autorů projektu vytváří. Hana Florianová, Český rozhlas.

A 5.1 Víra v České republice

Délka audia: 03:27

Moderátorka: Český statistický úřad nedávno vydal analýzu o náboženské víře obyvatel. Vyplývá z ní, že počet věřících v naší populaci klesá. Úbytek věřících lidí je ve statistice ovšem způsoben i tím, že mnoho lidí na otázku o náboženské víře při sčítání lidu neodpovědělo, protože byla nepovinná. Další podrobnosti má Jana Šustová.

Jana Šustová: K největším církvím v Česku patří Církev římskokatolická, ke které se přihlásilo přes milion obyvatel, dále pak Českobratrská církev evangelická s více než padesáti tisíci osob a Církev československá husitská s téměř čtyřiceti tisíci osob. U těchto velkých církví klesl od sčítání v roce 1991 počet osob na čtvrtinu. Štěpánka Morávková z Odboru statistiky obyvatelstva Českého statistického úřadu k výsledkům říká:

Štěpánka Morávková: Nejpřekvapivější byl počet osob, které otázku na náboženskou víru vůbec nezodpověděly. To byla skutečně extrémní hodnota v porovnání s údaji ze všech minulých cenzů. V podstatě 4 660 000 lidí otázku nezodpovědělo.

Jana Šustová: Výsledky se proto velice těžko hodnotí, protože pokles počtu věřících od roku 1991 může být výrazný, ale také nemusí.

Štěpánka Morávková: Z počtu osob, které uvedly, že jsou věřící, což bylo 2 169 000 osob, tak plná třetina z nich, což je hodně velký podíl, zvolila volbu, která byla na formuláři přímo nabídnuta, a uvedli, že jsou věřící, ale že se nehlásí k žádné církvi ani k žádné náboženské společnosti.

Jana Šustová: Stejně jako v minulosti, i dnes náboženství ovlivňuje rodinný stav. Věřící zůstávají méně často svobodnými, preferují uzavření manželství před neformálním soužitím a jejich manželství bývají stabilnější. Náboženství ovlivňuje i plodnost žen.

Štěpánka Morávková: Výrazně vyšší zastoupení rodin se třemi a více dětmi v porovnání s ženami, které uvedly, že jsou bez víry.

Jana Šustová: Rozdíly je možné vysledovat i v různých regionech naší vlasti, jak říká Štěpánka Morávková.

Štěpánka Morávková: Tady se nic nezměnilo ani v roce 2011 a platí, že ty východní regiony mají výrazně vyšší zastoupení věřících, než je na západě.

Jana Šustová: Zajímavá je i otázka náboženské víry ve vztahu k národnosti.

Štěpánka Morávková: Nejmenší podíl věřících mají osoby, které uvedly, že mají národnost českou, to jsou největší bezvěrci, zatímco třeba národnost polská, ta vykazuje vždy podíl věřících nejvyšší.

Jana Šustová: Za zmínku stojí i tři nejčtenější národnosti cizinců žijících v Česku.

Štěpánka Morávková: Tady jsou zajímavé rozdíly, protože národnost ruská a ukrajinská vykázala vysoké podíly věřících, kolem 40%, čili 2/5 osob, a naopak národnost vietnamská uvedla podíl věřících necelých 9%, čili absolutní minimum v porovnání všech těch národností.

Jana Šustová: Analýzu Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu z roku 2011 si můžete přečíst na webových stránkách Českého statistického úřadu. Pro Radiožurnál Jana Šustová.

A 6.1 Klimatická krize ohrožuje maso i na vašem talíři

Délka audia: 03:22

Vážení gastronauti, „Pokud státy naší planety v nejbližší době radikálně nesníží emise skleníkových plynů, může to vést ke zhroucení ekosystémů a k tomu, že se Země stane částečně neobyvatelnou,“ toto prohlášení podepsalo více než 11 000 akademiků ze 153 zemí světa včetně desítek odborníků z Akademie věd České republiky a několika našich univerzit.

Varování přichází nyní do médií před prosincovou konferencí OSN o změnách klimatu. Podle předpovědí toto všechno dalekosáhle ovlivní podmořský, vodní a pozemský život, od planktonu po korály a ryby až k lesům. Klimatická krize je tady a prohlubuje se mnohem rychleji, než většina odborníků očekávala. Je vážnější, než jsme předpokládali, a ohrožuje osud lidstva.

Tak až potud jsem citoval z oficiálních, poměrně dost znepokojivých, zpráv, které jste možné i v médiích zaslechli i vy. A víte, co mne nejvíce zajímá? Samozřejmě, že jídlo a pití. Zajímá mne, jestli bude a jaké bude. Já si dokážu představit, že v krizovém scénáři budu žít bez auta, bez televizních seriálů, bez lyžařských bot i bez nových kalhot. Ale bez jídla a pití to určitě moc dlouho nevydržím, ani moje děti a vnučka. A to mě hodně trápí.

Mezi všemi dobrými radami, jak je nutné omezit emise především oxidu uhličitého, je také doporučení vědců připravit se na snížení produkce masa. To znamená, že my, co si rádi dáváme gulášek a řízky, vepřovou pečení a hovězí steaky, tak bychom se pomalu měli chystat na dobu, kdy už to nebude tak úplně běžné.

Já mám rád maso, ale mám rád i dobře upravenou zeleninu. Řekl bych ale, že nemusíme mít maso na talíři každý den. Myslím na masovou krizi a bloumám s nákupním košíkem po supermarketu, kde se v chladicích boxech válí hromady naporcovaných stehýnek, křídélek, telecích plátků a vepřových krkoviček.

Myslím na to, že část našeho, řekněme civilizovaného, světa si vůbec nedokáže připustit představu, že

tyhle boxy zejí prázdnotou a maso bude k mání jen na přidělové lístky jako za války. Anebo bude tak neuvěřitelně předražené, že se stane pouze výsadou nejbohatších. Toho bych se opravdu nechtěl dožít.

My teď máme všeho dostatek a v obchodech to vypadá, že dokonce nadbytek. O to více bychom měli vnímat tu část světa, kde je to všechno úplně naopak. Měli bychom se umět podělit, trochu uskromnit, a hlavně dělat rozhodnutí, která jsou dobrá pro celou naši krásnou planetu.

A 7.1 Je spravedlnost slepá?

Délka audia: 01:56

Venda a Fráňa: Ve škole i po škole s Vendou a Fráňou.

Venda: Tak už jsem to konečně pochopil, Fráňo.

Fráňa: Co jsi pochopil?

Venda: No, jak říkala třídní, že spravedlnost je slepá.

Fráňa: Joo, jak nám vysvětlovala nějaký ten příběh s tím šátkem na vočích?

Venda: Joo, to.

Fráňa: To já pochopil už tenkrát. Je slepá, aby všem měřila stejně.

Venda: Co jim má měřit? Jestli vyrostli?

Fráňa: Ale nee. Jako ty jejich skutky. Nemá rozhodovat podle toho, kdo to je, ale co kdo udělal.

Venda: A tak to právě u nás není.

Fráňa: Kde jako u vás?

Venda: Jako vu nás doma.

Fráňa: Vona je u vás ta paní s tím šátkem na vočích?

Venda: Nee, tam jsou naši a to dost stačí.

Fráňa: Stačí, jo?

Venda: Vlastně ne. Ještě je tam ségra. A když mi ségra sežere čokoládu, to nikdo nevidí. Když jí za to dám pohlavek, to spravedlnost vidí stopro.

Fráňa: Jo, takhle. No, ale mlátit bys jí neměl.

Venda: No dovol! Když dá pohlavek vona mně, nikdo se nekouká. A když jí za to schovám její oblíbenou plyšovou blbou kočku...

Fráňa: Kams ji schoval?

Venda: Do mrazáku. Jakože ji ráno vytáhnu a řeknu ségře, že bude k večeri. No, tak to mě samozřejmě vidí i snad babička, která u nás vůbec není.

Fráňa: No to není spravedlivý.

Venda: Vždyť ti to povídám. Takže spravedlnost někoho vidí a někoho nevidí. Takže slepá je jen někdy.

Fráňa: No na tom něco je. Když nás pošťuchuje Ploušek, Vopičková je slepá.

Venda: I hluchá.

Fráňa: Jo, ale když mu to chceme oplatit, vidí najednou jako rys.

Venda: No, takže se Vopičková podle mě pěkně sekla. Slepá není spravedlnost, ale nespravedlnost, kamaráde.

A 8.1 Umění nikdy nebylo srozumitelné pro všechny

Délka audia: 02:35

Ivana Veselková: Ze studia Vás dneska zdraví Ivana Veselková a v první polovině dnešního pořadu tady se mnou bude také náš dnešní host – Ondřej Horák (OH). Spoluautor několika publikací o současném umění a v současné době, pokud se nepletu, taky i kurátor doprovodných programů v Galerii Rudolfinum. Hezký večer.

Ondřej Horák: Ahoj.

Ivana Veselková: Tak asi úplně na úvod. Já jsem tě, Ondřeji, překřtila na popularizátora současného umění pro širokou veřejnost. Jakkoliv to zní normalizačně hrozně. Nicméně ty se poměrně dlouhou dobu už zabýváš tím, že se snažíš současné umění nějak přiblížit všem lidem nějakým srozumitelnějším jazykem. Nicméně ta otázka nesrozumitelnosti současného umění pro širokou veřejnost...je to nové téma, které se objevuje, dejme tomu, až v současné době nebo třeba na konci dvacátého století, nebo to nějaká záležitost, která umění provázela vždycky nebo už delší dobu?

Ondřej Horák: Tak tohleto téma tady bylo vždycky, protože o tom vlastně umění obecně je – být trochu dál, než je zbytek společnosti. Objevovat něco, co nám na začátku připadá jako zvláštní. Často to odmítáme. Je to provokativní. To je vlastně role, podle mě zásadní role, umění – neustále nás nějak provokovat a klást nám otázky, které bysme si normálně nekladli. Takže tohle tu bylo vždycky. To, co se změnilo, je jakási radikalita téhle otázky, protože současné umění se, stačí si otevřít jakoukoliv encyklopedii, hodně proměnilo. Oproti tomu, jak vypadalo dřív v historii. A letí hrozně rychle. Všechno se změnilo. Změnil se statut umělce, změnil se počet umělců, změnilo se to, kdo je vůbec umělcem, kdo jím může být. To je vlastně úplná novinka, když to srovnáme s těmi staletími předtím. Změnilo se i to, jak vypadá umělecké dílo. A ten rozdíl toho, jak to vypadá u nás a v zahraničí... já si ho vysvětluju tak, že nám hrozně neprospěla ta doba komunismu, která nás přetrhla od toho světového vývoje.

A 9.1 Jak na nezávaznou konverzaci

Délka audia: 05:08

Znělka: Návod na etiketu.

Ivana Šimánková: Krásné odpoledne Vám všem, ať už jste náhodnými či pravidelnými posluchači Návodu na etiketu. Ze studia Českého Rozhlasu České Budějovice Vás zdraví Ivana Šimánková...

Alena Špačková: ... a Alena Špačková, dobrý den!

Ivana Šimánková: My jsme, Alenko, minule končily small talkem. Můžeme si zopakovat, co to vlastně je a jaká má pravidla?

Alena Špačková: Small talk je nezávazná konverzace. Často si ji spojujeme s úvodem třeba mnohem hlubší, rozvinutější konverzace a může to tak být. Jestliže se dáme například do řeči s člověkem, kterého neznáme, ale on se nám představil, na vernisáži nebo při jiné příležitosti, tak samozřejmě začínáme nezávaznou konverzací, protože se málo známe. Ale tato nezávazná konverzace se může překloupat do hodnotného a dlouhého rozhovoru, který nás oba velice obohatí. Jenom jsou i jiné situace, právě třeba ty pracovní, kdy obě strany vědí, že nechtějí začít rovnou projednávat tu pracovní problematiku, a začnou nezávaznou konverzací. Vědí proč. Protože když začnu pracovní rozhovor nezávaznou konverzací, uvolní se atmosféra. Máme větší naději, že se pak dohodneme i na těch otázkách, v kterých se zatím úplně neshodneme. A je tam ještě jeden důvod – během nezávazné konverzace můžu odhadovat temperament, náladu momentální nebo trvalé naladění člověka, s kterým hovořím, protože ho taky nemusím vždycky znát. Aby nezávazná konverzace byla funkční, tak opravdu strana, která položí úvodní otázku – bývají to otázky otevřené – otevřená otázka je ta, která začíná zájmem, takové: Jak se Vám líbí...? Co říkáte tomu a tomu...? Jakou jste měl cestu? A podobně...

Ivana Šimánková: Může tam být třeba: Co říkáte na počasí? Je počasí vhodné ke small talku?

Alena Špačková: Obecně odpovídám: ano, počasí je vhodné, a teď k otázce „Co říkáte na počasí?“ Ta

mi přijde trošku neobratná. Takže pokud počasí, tak vtipně, originálně, jinak. Protože v českých poměrech nezávazná konverzace o počasí má pejorativní přídech, lidé ho vnímají jako: „Nevíš, o čem by sis povídal, tak hodíš počasí, vid?“ Takže když zvládnou konverzovat o počasí zajímavým způsobem, osobitým způsobem, pak je i počasí, a právě počasí, tím vhodným tématem pro nezávaznou konverzaci.

Ivana Šimánková: A my se budeme věnovat tedy chvíličku ještě small talku.

Alena Špačková: Ano, mám za to, že si naši posluchači zaslouží opravdu praktická doporučení. Takže když Vás čeká, dámy a pánové, návštěva, ať už v rodině anebo oficiálnější setkání, připravte se. Co to znamená úplně prakticky? Uvědomte si, který film jste viděli naposledy, co jste četli naposledy, a nebyla to Vaše odborná literatura. Připomeňte si, s kým se sejdete při té dané akci a co on má rád, čím se zabývá ve svém volném čase, nebo jestli je povolání jeho jediným koníčkem, tak si vybavte, co naposledy dokázal ve svém oboru, abyste ho mohli potěšit svým zájmem. Protože jeden z hlavních úkolů small talku neboli nezávazné konverzace je vyslat dojem: zajímá mě, znám tě a zajímáš mě. A uděláme to tím, že se budeme hodně ptát a my sami budeme málo mluvit. Občas jsme nesví, když přijdeme třeba do úřadu nebo do prostředí, kde to neznáme, a máme začít nezávazně konverzovat. Nemáme úplně velký pocit svobody. Co nám může pomoci? Ten, kdo Vás přijímá, sedí za stolem. To, co je na zdi proti němu, může být téma pro konverzaci. Má to rád, dívá se na to. A to, co je za jeho zády, to může být taky téma pro nezávaznou konverzaci. Je to něco, na co je hrdý a předkládá Vám to. Bývají tam fotografie golfistů, bývají tam fotografie dětí. Ale teď vypadám velice přemoudře. Pochtivě Vám přidám jednu svou zkušenost. Jednou mě na určitém úřadu přijal člověk po zavírací době. Byl velice laskav, přišla jsem pozdě a on se mi věnoval, tudíž mobilizovala jsem všechny své síly, a když mě přijal v kanceláři, řekla jsem: začni nezávaznou konverzací, Špačková! Podívala jsem se na stůl, měl tam fotografii ženy a já řekla: „To je ale nádherná žena, je to Vaše

paní?“ A on řekl: „Jo, před třemi týdny zemřela.“
A na fotografii nebyla černá páska, prostě nemohla
jsem vytušit. Tím jenom chci naznačit, že i když se
připravíme, nemusí to vyjít. Proto se připravíme,
máme těch témat víc, a snadno téma změním,
budeme-li chtít.